

УДК 364:[378.017:613-047.22]:[378.018.8:378.22:615.825](045)

**СОЦІАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ ФОРМУВАННЯ
ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ
БАКАЛАВРІВ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

Пустовіт Григорій, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри природничо-математичної освіти, Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

ORCID: 0000-0001-7754-0249

E-mail: h.pustovit@gmail.com

У статті визначено різні підходи до ієрархії цілей професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти: соціальні, загально-теоретичні цілі професійної освіти; цілі вивчення фахових дисциплін; цілі вивчення додаткових курсів; цілі окремих розділів і тем; цілі окремих навчальних занять. Схарактеризовано п'ять концептуальних положень формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії. Визначено вимоги щодо готовності викладачів закладу вищої освіти до формування їхньої здоров'язбуружувальної компетентності: сформована професійна, загальнокультурна та гуманітарна, громадянська і соціальна, інформаційно-комунікаційна компетентність, креативність, інноваційність, підприємливість і фінансова грамотність. Встановлено, що основними функціями закладу вищої освіти є формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії, у поєднанні з дидактичною, виховною, стимулюючою, психологічною функціями. Встановлено, що саме соціальний контекст формування здоров'язбережувальної компетентності є певним індикатором протікання процесів соціалізації майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти.

Ключові слова: майбутні бакалаври фізичної терапії, здоров'я, здоров'язбережувальна компетентність, здоров'язбережувальне середовище, заклад вищої освіти, формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії.

**SOCIAL CONTEXT OF FORMATION HEALTH-SAVING COMPETENCE OF
FUTURE BACHELORS OF PHYSICAL THERAPY**

Pustovit Hryhorii, Doctor of Pedagogical Sciences, Full Professor, Professor at the Department of Science and Mathematics Education of Rivne Regional Institute of Post-Graduate Pedagogical Education (Rivne, Ukraine)

ORCID: 0000-0001-7754-0249

E-mail: h.pustovit@gmail.com

The article on the basis of theoretical analysis of the issue under investigation is defined different approaches to the hierarchy goals of professional training of future bachelors of physical therapy in higher education institutions. These include social goals, general and theoretical goals of professional education; goals of studying certain professional or special disciplines; goals of studying additional courses; goals of particular sections and topics; goals of particular training sessions. Considering the social context of the organization professional training of future bachelors of physical therapy in higher education institutions are identified and characterized by five leading conceptual provisions on the formation of health-saving competence to the future bachelors of physical therapy as a pedagogical system. The article highlights and characterizes the requirements for the readiness of the teachers of higher education institutions for the implementation of quality professional training of future bachelors of physical therapy directed at the formation of their health-saving competence: formed professional, general cultural, and humanitarian, civil and social, information and communication competence, creativity, innovation, entrepreneurship, and financial

literacy. In the article is established that the function of the health-saving environment in higher education institutions is the formation of the health-saving competence in future bachelors of physical therapy in combination with didactic, educational, stimulating, and psychological functions. The paper establishes that it is the social context for the formation of health-saving competence is a certain indicator of the processes of socialization in future bachelor of physical therapy in higher education institutions.

Keywords: *future bachelors of physical therapy, health, health-saving competence, health-saving environment, higher education institution, formation of health-preserving competence of future bachelors of physical therapy.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Суттєві зміни в соціально-економічному, внутрішньо і зовнішньо політичному розвитку українського суспільства за роки незалежності України детермінують необхідність вирішення актуальних сьогодні проблем реформування освітньої галузі з метою забезпечення конкурентоспроможності майбутніх фахівців на ринку освітніх послуг. Крім того тенденції глобалізації й інтернаціоналізації вітчизняної вищої освіти трансформували конкретні цілі професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії спрямовані на формування майбутнього фахівця, для якого характерним є набуті професійні і соціальні компетентності, що необхідні для здійснення власне майбутньої професійної діяльності, прийнятті соціально важливих виконавських рішень та відповідальності за їх результати [1, с. 2–16].

Тоді цілями другого рівня є формування у майбутніх бакалаврів фізичної терапії системних гуманітарних, соціально-економічних, природничо-наукових та головне, спеціальних фахових знань, вироблення умінь і практичних навичок їх самостійного застосування у власній освітній і практичній діяльності, що є невід'ємною складовою їхньої здоров'язбережувальної компетентності. Теоретичний аналіз досліджуваної нами проблеми засвідчив, що нині є різні підходи до ієрархії цілей професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, серед яких провідними визначаються нами наступні: соціальні цілі, що стоять перед закладами вищої освіти; загально-теоретичні цілі професійної освіти; цілі вивчення окремих фахових чи спеціальних дисциплін; цілі вивчення додаткових курсів у межах певних дисциплін; цілі окремих розділів і тем; цілі окремих навчальних занять [2].

Спираючись на цей підхід до визначення ієрархії цілей професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, доцільним є їх розподіл на базові цілі, а саме: цілі професійної освіти; цілі гуманітарної та соціально-економічної підготовки, цілі природничо-наукової підготовки і цілі конкретної професійної практичної підготовки.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Як засвідчив аналіз теоретичних засад досліджуваної проблеми: формування культури здоров'я учнівської молоді, студентів і взагалі громадян різних груп населення досліджували: В. Горашук, С. Кириленко, В. Климова, Г. Кривошеєва, В. Скумін, Л. Сущенко, Л. Татарнікова; можливості «здоров'язбережувальних технологій» були предметом дослідження Т. Бичкової, М. Безруких, О. Бутакової, Є. Пужаєвої, М. Смирнова, та ін.; проблеми формування фізично, психічно, духовно та соціально здорової особистості висвітлено у працях О. Антонової, Г. Апанасенка, В. Бобрицької, О. Ващенко, В. Горячого, Ю. Лимар, Б. Мокіна, С. Омельченко, В. Оржеховської, Н. Сопневої, і Н. Поліщук Т. Федорченко та ін; педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності системі вищої школи були предметом дослідження Н. Белікова, Н. Бугаєць, О. Дворнікова, О. Дорошенко, Н. Панчук та ін.

Мета. На основі результатів аналізу теорії і методики професійної освіти в закладах вищої освіти виокремити й схарактеризувати соціальний контекст формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії, її структуру і провідні концептуальні положення побудови цього процесу як педагогічної системи; сформулювати сутність вимог щодо готовності викладачів закладу вищої освіти до здійснення якісної професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії, спрямованої на формування досліджуваного феномена.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Розглядаючи соціальний контекст організації професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, доцільним є виокремлення і характеристика провідних концептуальних положень побудови цього процесу як педагогічної системи.

Перше концептуальне положення полягає в тому, що професійну підготовку майбутніх бакалаврів фізичної терапії ми розглядаємо як важливий суспільний запит, що спричинений необхідністю вирішення значного комплексу проблем збереження здоров'я української нації, надання системних реабілітаційних послуг громадянам держави, насамперед учасникам бойових дій. Все ж базовою категорією у межах цього положення є запит держави насамперед на формування соціального здоров'я майбутніх бакалаврів фізичної терапії, сутність якого полягає в усвідомленні ними себе як особистості, рівноправного члена українського суспільства, «...з достатнім рівнем соціалізації та сформованим позитивним ставленням до норм і правил, прийнятих у суспільстві, ... набутим соціальним статусом та прагненням до його підвищення у межах діючих законів і моральних традицій...» [3].

Наступним концептуальним положенням є розуміння професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії, що спрямована на їхній фаховий розвиток, а головне, саморозвиток і самостворення як фахівця, громадянина і патріота. Тим самим, вирішується проблема підготовки фахівця зі сформованим світоглядом, активною соціальною позицією, який вільно і професійно орієнтується у фаховій проблематиці й здатного до ефективної співпраці у побудові здоров'язбережувального освітнього середовища закладу вищої освіти [4].

Третє концептуальне положення полягає в тому, що процес професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, має бути вибудований на основі застосування як традиційного, так і інноваційного змісту, форм, методів та засобів такої підготовки й відповідати вимогам освітнього і соціального середовища, спрямованих насамперед на збереження здоров'я майбутніх бакалаврів фізичної терапії завдяки набуттю ними системних фахових знань, умінь і практичних навичок, що є складовими їхньої здоров'язбережувальної компетентності у межах створеного ефективного здоров'язбережувального простору закладу.

Четверте концептуальне положення полягає у розумінні професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти як педагогічної системи, що має підсистеми: гуманітарної та соціально-економічної підготовки; природничо-наукової підготовки; професійної та суто практичної підготовки застосування дуальних форм здобуття освіти. За своєю сутністю ці підсистеми є основою й базовими компонентами процесу формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії.

П'яте концептуальне положення полягає в тому, що у процесі професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, актуалізується їхня готовність щодо дотримання власного здорового способу життя, на основі сформованої здоров'язбережувальної компетентності [5].

Саме тому у межах цього концептуального положення важливим є виокремлення й характеристика вимог щодо готовності викладачів закладу вищої освіти щодо здійснення якісної професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії, спрямованої на формування їхньої здоров'язбудувальної компетентності:

- сформована професійна компетентність, яку забезпечує спеціальна науково-теоретична, практична та психолого-педагогічна підготовка, що передбачає здатність визначати і оцінювати власні потреби та ресурси для розвитку компетентностей, знаходити можливості для навчання і професійного саморозвитку; спроможність навчатися і працювати в колективі закладу вищої освіти та самостійно;

- сформована загальнокультурна та гуманітарна компетентність, що базується на знаннях основ вітчизняної і світової культури, сучасних гуманістичних теорій і концепцій, передбачає наявність стійкого інтересу до опанування культурних і мистецьких здобутків України та світу, шанобливого ставлення до культурних традицій українців, представників корінних народів і національних меншин, інших держав і народів; здатність розуміти і цінувати творчі способи вираження та передачі ідей у різних культурах через різні види мистецтва та інші культурні форми; прагнення до розвитку і саморозвитку засобами культури і мистецтва;

- сформована громадянська і соціальна компетентність, що пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають: спроможність діяти як відповідальний громадянин, брати участь у громадському та суспільному житті, зокрема закладу вищої освіти, спираючись на розуміння загальнолюдських і суспільних цінностей, соціальних, правових, економічних і політичних принципів, ідей сталого розвитку суспільства, співіснування людей та спільнот у глобальному світі, критичне осмислення основних подій національної, європейської та світової історії, усвідомлення їх впливу на світогляд майбутніх бакалаврів фізичної терапії; виявлення поваги до інших, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах та ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності;

- креативність, яка забезпечує сформованість нестандартного й творчого мислення, володіння інноваційними знаннями й освітніми технологіями професійної освіти, гнучкість й адаптацію до змін освітньої парадигми та змісту й умов власної професійної діяльності;

- інноваційність, що передбачає здатність викладача реагувати на зміни у професійній сфері та долати труднощі; відкритість до нових ідей; ініціювання змін у соціальному оточенні, закладі вищої освіти, громади тощо; спроможність визначати і ставити перед собою цілі, мотивувати себе та розвивати в собі стійкість і впевненість, щоб навчатися і досягати як професійних, так і життєвих успіхів;

- сформована інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для професійного розвитку і саморозвитку, підвищення якості професійної освіти і власної професійної діяльності; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності;

- сформована комунікативна компетентність, що передбачає володіння рідною та іноземними мовами, набуті уміння і навички здійснювати комунікацію в усній та письмовій формі на основі знання функцій мови, ресурсів (лексики, граматики) і норм мови, особливостей основних стилів і жанрів мовлення, типів мовної взаємодії; здобувати

і опрацьовувати інформацію з різних (друкованих та цифрових, зокрема аудіовізуальних) джерел, критично осмислювати її, використовувати в усній та письмовій комунікації для обстоювання власних поглядів, переконань, суспільних і національних цінностей; відповідально використовувати мовні засоби для досягнення особистих і суспільних цілей у життєвих та навчальних ситуаціях, творчого самовираження, спираючись на особливості міжкультурної комунікації та досвід комунікації державною мовою;

- підприємливість і фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, спроможність використовувати власні можливості та реалізовувати ідеї, створювати цінності для інших у будь-якій сфері життєдіяльності; здатність до активної участі в житті суспільства, закладу вищої освіти, керування власним життям і кар'єрою; уміння розв'язувати проблеми; готовність брати відповідальність за прийняті рішення; здатність працювати в команді для планування і реалізації проєктів, які мають освітню, професійну, культурну і суспільну цінність, тощо [6].

Отже визначившись з сутнісними характеристиками концептуальних положень побудови процесу професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти та готовності викладачів цих закладів до здійснення такої підготовки, необхідним є актуалізація соціокультурної характеристики феномена особистісного здоров'я майбутніх бакалаврів фізичної терапії, як провідного явища здоров'язбережувального середовища закладу вищої освіти й соціального світу, що їх оточує. А отже, має суттєвий вплив на формування і розвиток цього феномену у філософсько-культурологічній парадигмі сучасного соціокультурного простору, розкриваючи сутність активності, свідомості й самосвідомості та пізнання майбутніми бакалаврами фізичної терапії соціальної природи власного здоров'я. У цьому контексті особлива роль належить створенню здоров'язбережувального середовища в закладі вищої освіти, що в своїй основі передбачає зміцнення і збереження здоров'я усіх суб'єктів освітнього процесу, як комплексу концептуально пов'язаних між собою наукових підходів. А також змісту освіти і завдань його реалізації, форм, методів і засобів професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, орієнтованих на їхній інтелектуальних, професійний й соціальних розвиток, завдяки упровадженню в закладі освіти і їхньому повсякденному житті здорового способу життя [7].

За результатами аналізу системи соціальних чинників, що впливають сьогодні на здоров'я як окремої людини чи суспільства у цілому, зокрема й на формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти можна зробити наступні узагальнення:

- соціальні процеси, що характеризуються численними викликами і загрозами в сучасному українському суспільстві є основними детермінуючими чинниками, що мають суттєвий вплив на їхнє здоров'я і здоров'я оточуючих;

- присутність сьогодні в нашому житті соціальних потрясінь, численних обмежень, що виникли насамперед в результаті повномасштабної агресії московії у різних сферах життєдіяльності українського суспільства, у тому числі майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, спричиняють глибинні психологічні процеси;

- наявність суб'єктивного ставлення до власного здоров'я майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти і здоров'я інших у процесі організації і здійснення комунікативно-суб'єктних відносинах визначає їх специфіку і складність;

- розуміння майбутнім бакалавром фізичної терапії власного здоров'я та його стану як міри соціальної свободи;

На підставі зазначеного вище однією з основних функцій здоров'язбережувального середовища закладу вищої освіти є формування здоров'язбережувальної компетентності

майбутніх бакалаврів фізичної терапії, що можливо здійснити за умови реалізації інших важливих функцій такого середовища, а саме:

- дидактичної функції, що має забезпечити умови ефективного формування системних наукових і спеціальних професійних знань, вироблення умінь і навичок їх практичного застосування у процесах дотримання здорового способу життя, як складових здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти;

- виховна функція проявляється у формуванні активної соціальної позиції майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, мотивації і потреби дотримання здорового способу життя, а отже збереження власного здоров'я і здоров'я інших;

- розвивальна функція сприяє формуванню пізнавальних здібностей, засвоєнню прийомів розумової діяльності, набуття професійного і соціального досвіду здоров'язбережувальної поведінки, здатність проєктувати результати власних дій та дій інших спрямованих на збереження здоров'я;

- стимулююча функція забезпечує активізацію професійних і соціальних мотивів, потреб та інтересів особистості майбутнього бакалавра фізичної терапії щодо реалізації здоров'язбережувальних вчинків і дій, на основі вироблених умінь і практичних навичок дотримання здорового способу життя;

- психологічна функція забезпечує умови формування психологічної готовності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти до дотримання правил здорового способу життя і збереження власного здоров'я і здоров'я інших, налагодженні психологічно комфортних стосунків з оточуючими, а також формування умінь і навичок рефлексії [8].

На підставі аналізу зазначеного вище, *соціальна значущість* здоров'я і здорового способу життя розуміється нами як система особистісних цінностей, установок і мотивів здійснення здоров'язбережувальних вчинків і поведінки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти та в оточуючому соціальному середовищі. За цих умов, є всі підстави визначити, що саме соціальний контекст формування здоров'язбережувальної компетентності є певним індикатором протікання процесів соціальної адаптації й загалом соціалізації майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти. Тоді цей процес має характеризуватися наявністю певної динамічної рівноваги між впливами навколишнього і суто соціального середовища на рівень сформованості здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії під час їхньої професійної підготовки в закладах вищої освіти. А завдяки поєднанню всіх функцій здоров'язбережувального середовища з формування досліджуваного феномена відбувається підтримання і оптимальне збереження його цілісності у безперервно мінливому природному і соціальному середовищі [9].

Наступним важливим соціальним конструктом у формуванні здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти є визнання значення *соціальної цінності* їхнього здоров'я, що залежить не лише від впливу природного середовища, але у більшій мірі від впливу найближчого соціуму. Саме тому соціальна цінність здоров'я детермінує кількісні і якісні характеристики соціальної зрілості чи незрілості особистості, у нашому контексті майбутніх бакалаврів фізичної терапії, що дає змогу здійснити оцінку ефективності здоров'язбережувального середовища закладу вищої освіти у формуванні їхньої здоров'язбережувальної компетентності. У контексті означеного вище набуває актуальності формування у свідомості окремого індивіда й суспільства у цілому умінь і навичок здорового способу життя, від чого залежить реалізація творчого, професійного і соціального потенціалу особистості майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах

вищої освіти. На думку Т. Федорченко, «...здоров'язбережувальна компетентність передбачає збереження власного фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я і здоров'я свого оточення» [10].

Отже, інтелектуальне, соціальне, духовне, психічне і фізичне здоров'я як складові здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії є одними з головних чинників побудови їхнього теперішнього і майбутнього успішного особистого і суспільного життя, завдяки сформованим умінням і навичкам самоусвідомлення та самооцінки, аналізу проблем і прийняття рішень, визначення життєвих цілей та програм, самоконтролю, мотивації досягнення успіху та тренування волі [11].

Врахування зазначеного вище дає підстави для розширення переліку традиційних (когнітивного, емоційно-ціннісного та діяльнісного) компонентів здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії, надзвичайно важливим сьогодні соціальним компонентом. Відтак, сутність когнітивного компоненту складають засвоєні системні наукові і спеціальні фахові знання з фізичної терапії та здоров'язбережувальні технології, відповідні уміння і навички їх застосування у практичній діяльності [12, с. 214–223].

У свою чергу емоційно-ціннісний компонент здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії характеризує рівень сформованості позитивного (інколи навіть і негативного) їхнього ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших, зокрема до індивідуальної чи колективної соціально значущої здоров'язбережувальної діяльності. Наявність зазначеного компонента, як свідчать результати аналізу освітньої практики закладів вищої освіти, є запорукою особистісної активності майбутніх бакалаврів фізичної терапії у процесі формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності.

Наступним традиційно визнаним компонентом здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти є діяльнісний компонент. Його сутність полягає у здатності майбутніх бакалаврів фізичної терапії ефективно застосовувати на практиці набуті системні наукові і спеціальні фахові знання, коригувати власні вчинки і поведінку на основі здійсненої рефлексії, уміти керувати власними проявами емоцій, самостійно вибудовувати власну життєву траєкторію, приймати обґрунтовані рішення у будь-якій життєтворчій ситуації. У свою чергу сформовані уміння і навички здійснення як індивідуальної, так і колективної здоров'язбережувальної діяльності сприяють соціальній інтеграції майбутніх бакалаврів фізичної терапії в оточуючий їх соціокультурний простір. Завдяки сформованому діяльнісному компоненту здоров'язбережувальної компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії суттєво розвиваються здатності щодо обґрунтованого визначення й раціонального застосовувати найбільш перспективних напрямів і засобів ефективного досягнення мети і конкретних цілей власної здоров'язбережувальної діяльності [13, с. 32–36].

Враховуючи зазначене вище, результати аналізу теорії і практики професійної підготовки майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, нами обґрунтовано необхідність запровадження наступного – соціального компонента їхньої здоров'язбережувальної компетентності. Оскільки, одним з найважливіших чинників, що впливають на ефективність формування цього феномена є саме соціальний чинник (соціальне благополуччя, індивідуальні ставлення, погляди, ідеї й ідеали, соціальні відносини, а також соціальна повноцінність особистості тощо). Водночас, у цих процесах, як підтверджує аналіз освітньої практики, домінуючою є соціальна сутність людини і її духовне здоров'я, що дає змогу трактувати його як адекватність (взаємоузгодженість і взаємодоповненість) соціально-ціннісних еталонів сучасного українського суспільства. Виокремлення соціального компонента у структурі здоров'язбережувальної

компетентності майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, актуалізується ще й тими суттєвими процесами їхньої соціалізації, тим, що майбутні бакалаври фізичної терапії все більше і більше включається в систему різнорівневих соціальних зв'язків і взаємозалежностей [14].

А тому будь-які трансформації в соціальному середовищі здійснюють безпосередній позитивний чи негативний вплив не лише на їхнє особистісне здоров'я (на рівні соціальних екзогенних причин, що визначають можливості особистості реалізувати свій творчий чи професійний потенціал) та на рівні соціуму як соціальні ендогенні характеристики життєдіяльності українського суспільства (професійної групи, студентсько-викладацького колективу, громади тощо), що відображають його стан в освітній, економічній, політичній, правовій, моральній, духовній та інших сферах.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Вирішення такої важливої для сучасної теорії і практики професійної освіти майбутніх бакалаврів фізичної терапії в закладах вищої освіти, проблеми формування їхньої здоров'язберезувальної компетентності, має досить широкий діапазон ще не досліджених наукових підходів, технологій і різнорівневих практичних аспектів. Подальших досліджень вимагають питання застосування ІТ у формуванні досліджуваного феномена, його розвитку у дуальних формах освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: затв. указом Президента України від 17.04.2002 р. № 347. *Освіта*. 2002. 24 квітня – 1 травня. С. 2–16.
2. Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз : [монографія] / [В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін.]; за ред. В. Г. Кременя. К. : Наукова думка, 2003. 854 с.
3. Формування здорового способу життя молоді: стратегія розвитку українського суспільства / [О. О. Яременко, О. В. Вакуленко, Ю. М. Галустян та ін.]. К. : Держ. ін-т проблем сім'ї та молоді, Укр. ін-т соц. дослідж., 2004. 164 с.
4. Андрущенко В. П. Освіта на рубежі століть : філософія, методологія, практика. *Неперервна професійна освіта : філософія, педагогічні парадигми, прогноз* : [монографія] / [В. П. Андрущенко, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень та ін.]; за ред. В. Г. Кременя. К. : Наукова думка, 2003. С. 99–166.
5. Закон України «Про вищу освіту» : від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 25.07.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (дата запити: 16.02.2023).
6. Національна доповідь про стан і перспективи розвитку освіти в Україні. НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя. К. : Пед. думка, 2016. 448 с.
7. Артюніна Р. П., Ігнатюкова С. А. Основи медичних знань: здоров'я, хвороба і спосіб життя. Х., 2015. 287 с.
8. Організація профілактичної роботи у навчальних закладах: посібник для адміністраторів системи освіти / О. В. Березюк, Т. В. Воронцова, О. В. Єресько, В. С. Пономаренко, І. А. Скорбун. К. : «Здоров'я через освіту», 2014. 128 с.
9. Венедиктов Д. Д. Соціально-філософські проблеми охорони здоров'я. *Світ філософії*. 2015, № 4. 137 с.
10. Федорченко Т. Є. Соціально-педагогічні засади профілактики девіантної поведінки школярів в умовах соціокультурного середовища: монографія. Черкаси : Чабаненко, 2009. 357 с.
11. Селезньова О. О. Здоров'я молоді та формування здорового способу життя. *Народна освіта*. 2014. Вип. 3 (24). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2513 (дата запити: 18.02.2023).
12. Бондаренко Т. Є. Визначення структури здоров'язберігаючої компетентності майбутніх вчителів біології. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2012. №1 (19). С. 214–223.

13. Поліщук Н. М. Здоров'язберігаюча компетентність особистості: сутність, структура. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Київ–Вінниця, 2012. Вип. 33. С. 32–36.
14. Скарбників В. П. та ін. Основи загальної валеології. Дніпропетровськ, 2012. 78 с.

REFERENCES

1. Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy u KhKhI stolitti: zatv. ukazom Prezydenta Ukrainy vid 17.04.2002 r. № 347. *Osvita*. 2002. 24 kvitnia – 1 travnia. S. 2–16. [in Ukrainian].
2. Neperervna profesiina osvita : filosofiiia, pedahohichni paradyhmy, prohnoz : [monohrafiia] / [V.P. Andrushchenko, I. A. Ziaziun, V. H. Kremen ta in.]; za red. V. H. Kremenia. K. : Naukova dumka, 2003. 854 s. [in Ukrainian].
3. Formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia molodi: stratehiia rozvytku ukrainskoho suspilstva / [O.O. Yaremenko, O. V. Vakulenko, Yu. M. Halustian ta in.]. K. : Derzh. in-t problem sim'i ta molodi, Ukr. in-t sots. doslidzh., 2004. 164 s. [in Ukrainian].
4. Andrushchenko V. P. Osvita na rubezhi stolit : filosofiiia, metodolohiia, praktyka. *Neperervna profesiina osvita : filosofiiia, pedahohichni paradyhmy, prohnoz* : [monohrafiia] / [V. P. Andrushchenko, I. A. Ziaziun, V. H. Kremen ta in.]; za red. V. H. Kremenia. K. : Naukova dumka, 2003. S. 99–166. [in Ukrainian].
5. Zakon Ukrainy «Pro vyshchu osvitu» : vid 01.07.2014 r. № 1556-VII. Data onovlennia: 25.07.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> (data zapytu: 16.02.2023).
6. Natsionalna dopovid pro stan i perspektyvy rozvytku osvity v Ukraini. NAPN Ukrainy; za zah. red. V. H. Kremenia. K. : Ped. dumka, 2016. 448 s. [in Ukrainian].
7. Artiunina R. P., Ihnatkova S. A. Osnovy medychnykh znan: zdorov'ia, khvoroba i sposib zhyttia. Kh., 2015. 287 s. [in Ukrainian].
8. Orhanizatsiia profilaktychnoi roboty u navchalnykh zakladakh: posibnyk dlia administratoriv systemy osvity / O. V. Bereziuk, T. V. Vorontsova, O. V. Yeresko, V. S. Ponomarenko, I. A. Skorhun. K. : «Zdorov'ia cherez osvitu», 2014. 128 s. [in Ukrainian].
9. Venedyktov D. D. Sotsialno-filosofski problemy okhorony zdorov'ia. *Svit filosofii*. 2015, № 4. 137 s. [in Ukrainian].
10. Fedorchenko T. Ye. Sotsialno-pedahohichni zasady profilaktyky deviantnoi povedinky shkolariv v umovakh sotsiokulturnoho seredovyshcha: monohrafiia. Cherkasy : Chabanenko, 2009. 357 s. [in Ukrainian].
11. Seleznova O. O. Zdorov'ia molodi ta formuvannia zdorovoho sposobu zhyttia. *Narodna osvita*. 2014. Vyp. 3 (24). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2513 (data zapytu: 18.02.2023). [in Ukrainian].
12. Bondarenko T. Ye. Vyznachennia struktury zdorov'iazberihaiuchoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv biolohii. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. 2012. №1 (19). S. 214–223. [in Ukrainian].
13. Polishchuk N. M. Zdorov'iazberihaiucha kompetentnist osobystosti: sutnist, struktura. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy*: zb. nauk. prats. Kyiv–Vinnytsia, 2012. Vyp. 33. S. 32–36. [in Ukrainian].
14. Skarbnykiv V. P. ta in. Osnovy zahalnoi valeolohii. Dnipropetrovsk, 2012. 78 s. [in Ukrainian].